

TUTKIJALTA

Kesäkorjuu käy ojitetuilla turvemilla

Valtaosa mäntyvaltaisista turvemaiden leimikoista voidaan korjata nyky menetelmin myös kesällä. Korpikuusikoihin sen sijaan suositellaan edelleen talvikorjuuta.

Puunkorjaajan paras käyntikortti on laadukas korjuujälki. Tärkeintä harvennuksessa on jäävän puuston määrä ja laatu sekä vähäinen puusto- ja maastovaurioiden määrä. Turvemaa ovat maastovaurioiden välttämisen kannalta haasteellisia kivennäismaita heikomman kantavuuden vuoksi. Kohteelle sopivalla kalustolla ja hyvällä ajoituksella myös kesähakkuissa on mahdollista päästä hyvään korjuun laatuun.

Metsät kasvavat Suomessa enemmän kuin koskaan, mikä suurelta osin on seurausta 60- ja 70-lukujen laajoista turvemaiden ojituksista. Nyt nämä metsät ovat ensiharvennusvaiheessa. Harvennukselle on tarpeen, jotta metsät saataisiin tuottamaan nopeasti tukkipuuta. Valtakunnan metsien inventoinnin (VMI 10) mukaan harvennusten määrä tulisi kolminkertaistaa seuraavan kymmenen vuoden kuluessa, jotta hakkuista ei jäisi rästiä.

Hakkuu-urakasta selviytyminen edellyttää kesäkorjuun yleistymistä, sillä nykyinen korjuukalusto ei riitä kaikkien turvemaakohteiden talvikorjuuseen. Ilmastonmuutoksen myötä

korjuun kannalta hyvien talvien määrä ja pituus tulee todennäköisesti lyhenemään nykyisestä, mikä osaltaan lisää kesäkorjuun tarvetta. Huippusesonkina kalustoa ei välttämättä ole riittävästi käytössä ja kesäaikaan koneita voidaan joutua jopa seisottamaan. Turvemaiden kesäkorjuu parantaisi korjuukaluston käytöasteita, jolloin entistä suurempi osa puunkorjuun työpaikoista olisi ympärivuotisia.

Kantaako vai eikö kannaa?

Turvemaiden kesäkorjuun edellytykset ovat kehittyneet viime vuosina isoin harppauksin. Turvemaille sopivaa korjuukalustoa on tullut markkinoille, korjuun suunnitteluun ja kohdevalintaan on entistä parempia välineitä ja korjuujälkivaatimuksissa on nyt otettu huomioon turvemaiden erityispiirteet.

Kesäkorjuuseen soveltuvien turvemaakohteiden tunnistamiseen on kehitetty kohteen kantavuutta ja puunkorjuukaluston suokelpoisuutta yhdistävä kantavuusluokitustaulukko, joka tarjoaa nykkyisäännöt käytännön suunnittelutyöhön. Turvemaakohteen ajourien kan-

tavuus riippuu puuston tiheydestä, pohjaveden syvyydestä, turpeen paksuudesta sekä yli-ajokerroista. Puuston tiheyden kasvaessa kasvaa myös juuriston määrä, mikä lisää kohteen kantavuutta. Korjuuta edeltänyt useamman viikon kuiva kausi parantaa kesäkorjuun onnistumisen edellytyksiä merkittävästi. Paksuturpeiset ja vähäpuustoiset kohteet ovat todennäköisempiä talvikorjuukohteita.

Ajourien maastovauriot pystytään pitämään kurissa ajourien hyvällä ennakosuunnittelulla, ajourien havutuksella ja varastopaikkojen hajautuksella. Varsinkin useamman varastopaikan käyttö vähentää kokoojaurille tulevaa räsitusta.

Ojitettujen turvemaiden kesäkorjuu tulisi keskittää erityisesti mänty- ja hieskoivuvaltaisille kohteilla. Korpikuusikoiden kesäkorjuuta ei nykytiedon valossa suositella, vaikka turvemilla laho ei puustovaurion seurauksena iskeydy kuusiin todennäköisesti yhtä helposti kuin kivennäismilla.

Hyvä korjuujälki

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio uudisti turvemaiden korjuujälkisuositukset keväällä osana laajaa kehittämishanketta. Metlan tuoreet turvemaiden puunkorjuuseen liittyvät tutkimukset sekä tarve kesäkorjuun

Ojitetut runsaspuustoiset rämeet soveltuvat hyvin kuivan kesän korjuukohteiksi.

lisäämiselle antoivat aiheita korjuun kriteereiden tuomiseen nykypäivään.

Rämepohjaisilla turvemilla sallitaan nyt puoli metriä leveämpi 4–5 metrin ajouraväli, jotta kone voi ajaa vähän eri ajolinjoja eri kerroilla. Maastovaurioiden ei ole todettu vaikuttavan mäntyvaltaisilla turvemilla kasvuun samassa määrin kuin kuusikoissa. Näin hyväksyttäväksi enimmäismääräksi voidaan katsoa neljän prosentin sijasta kymmenen prosentin ajourien kokonaispituudesta. Korpikuusikoissa maastovaurioiden sallittu määrä on edelleen sama kuin kivennäismilla.

Ojitetuilla turvemilla riittää tulevaisuudessa puuta runsaasti. Ojituksiin sijoitetut pääomat kasvattavat tilipussia vain, jos kunnostusojituksesta ja hakkuista huolehditaan ajallaan. Suuri osa mäntyvaltaisista ja runsaspuustoisista turvemaakohteista on korjattavissa kesäaikaan. Kaupanteossa on kuitenkin syytä vaatia, että puunkorjuu tehdään asiaan kuuluvalla kalustolla nykysuosituksia noudattaen.

KALLE VANHATALO
Kirjoittaja työskentelee metsänhoidon laadun asiantuntijana Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiossa.

LUKIJAKUVA

Kolotusta

"Kolo kolon perään kuusessa. Tikka lienee naputellut ympäri kuusta koloja ja yksi iso juuressa."

Maarit

"Onpa ruoja tikka. Kyllä se on niin, notta tikat ovat paholaisen kätyreitä."

Preacher Man

"Lahon kuusen kuuluu olla tikkojen reikäpuu. Pikkulinnuille koloja ja kertoo isännälle millaista 'arvometsää' sitä kasvattaa."

Jees H-valta

"On pahasti samannäköinen runko kuin se, josta tein motolla kolme tervettä tukkia. Kanto oli tosin 5 metriä pitkä ja viimeinen reikä 4:ssä metrissä. Isäntä sai vielä rungosta tukkiakin, ötököiden kerrostalo säilyi ehjänä ja tikalle/palokärjelle on ravintoa tiedossa jatkossakin tutusta paikasta."

Jou

"Hevosmuurahaisten vikuuttama puu, jota palokärki on käyttänyt ruokakaappinaan. Näitä on kuusikoissa harvakseltaan. Metsänomistajalle mittatappioita, ei kannata nostaa suurempaa elämää."

Mikko

"Tikka ei täysin tervettä puuta hakkaa. Kyllä se tietää milloin siellä on syötävää ja millaista. Onkohan se hevosmuurahaistenkaan se alkuperäinen vian aiheuttaja, vai tuleeko se vasta kun puussa on jo jotain vikaa, eli otolliset olosuhteet? Oli muuten koiravunkin tyvessä näitä hevosmuurahaista."

Vaari

LUKIJALTA

Siemenet kannattaa liottaa

Metsälehdessä 9/2011 muutoin ansiokkaaseen artikkeliin tahdotoin tuoda julki pienen lisäyksen. Jos kylväminen tapahtuu käsityönä, voisi siemenet esikäsitellä liottamalla ne yön yli haaleassa vedessä. Tämä lisää siementien itämistarmoa.

Harsokankaasta tai vaikkapa vanhasta paidanhihasta tehty pussukka upotetaan siemenineen veteen. Liotuksen jälkeen siemenet levitetään vaikkapa sanomalehden päälle kuivahtamaan. Kun ne eivät enää ole klippissä vaan erkanevat toisistaan, sijoitetaan ne muovipussiin, pistetään joukkoon punaista lyijymönjäuuhetta tai punamultaa muutama ruokalusikallinen siemenkiloa kohti ja vatkataan se kaisin. Tämä toimenpide lintujen harhauttamiseksi, sillä ne ovat mestareita noukkimaan sirkkataimien päissä olevia siemenkotia.

Muovipussi ei ole siementien säilytyspaikka, vaan paperipussi on paras vaihtoehto. Siemenet tulisi käyttää viikon sisällä liotuksesta. Liotusta voisi myös hyvin käyttää porkkanan siemenille.

Tässä välillä kylvö oli epäsuosiossa. Nähdäkseni se johtui paljolti siitä, että työ tehtiin osin huolimattomasti. Lisäksi kylvöala vaatii aktiivisempaa varhaishoitoa kuin istutukset. Siitä vain kylvämään ja toivotaan myyrille epäonnea.

HEIKKI HYVÖNEN
Mäntyharju